

cíójával szemben támasztott társadalmi igények növekedésében is megfogalmazódnak:

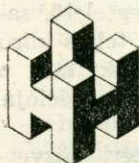
- gazdálkodás intenzifikálása,
- üdülési, pihenési funkció iránti igények növekedése,
- az erdő környezetvédelmi szerepének társadalmi és politikai felértékelődése.

Ezeket a feladatokat az egész ágazatot átfogó műszaki fejlesztéssel lehet csak megoldani. Az új feladatokat megoldani csak új feltételrendszerben lehet. Ez pedig az erdészet új helyzetének és feladatainak megfelelő, teljes körű, ágazati átfogó irányításrendszer kialakítása.

Kaán Károly mondta: „... a természetvédelem nem képzelhető el megfelelő jogszabályok, ütőképes végrehajtó szervezet és széles körű társadalmi bázis nélkül...”. Ez ma is érvényes az erdő-, fagazdaságra vonatkoztatva is, sorrendbeli különbséggel. A társadalmi bázis megvan. A társadalom a benne igen sok és egyre több erdész szakemberrel, követeli, igényli az erdőállományokkal való többcélú, tartamos gazdálkodás színvonalának fejlesztését. A politika feladata tehát a jogszabályok megalkotása, az ütőképes szervezet létrehozása.

*„A fák, mit útjaidon a táj eléd vetít,
elárulják egy nép bűneit és erényeit.”*

(Orden)

ÚJ UTAK, NAGYOBB HOZAM AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN

38. NEMZETKÖZI SZAKVÁSÁR KLAGENFURT, 1989. SZEPTEMBER 13—17.

A hagyományos faipari találkozó

Az európai erdészet és faipar hagyományos találkozója lett az évente megrendezett klagenfurti szakvásár. Új gépek és eszközök, technológiák és kutatási eredmények, gyakorlati tapasztalatok és piaci gondok, emberi kapcsolatok és vásári hangulatok tették színessé az idén is ezt a nagy rendezvényt, amelynek a hasznát a szakemberek tízezrei igazolhatják további munkájuk során. Klagenfurt nemcsak az osztrák Karintia szép fekvésű fővárosa, hanem olyan tudományos és kulturális központ is, ahova szívesen jönnek össze az európai erdészek, faiparosok és fa-kereskedők, mert a fávásáron évről évre időszerű témák felvonultatásával bizonyítják, hogy érdemes idelátogatni.

Az idei klagenfurti vásár rendezvényein három napon át vehettem részt. Ez az idő lehetővé tette számomra az alaposabb áttekintést és az elmúlt évtizednyi idő változásainak az érzékelését, bár természetes, hogy az ember figyelme legjobb törekvései ellenére sem terjedhet ki valamennyi témára. Számomra a sok ismertetővel ellátott gép- és eszköz-„kiállítás”, az európai erdészeti és faipari szaklapok harminckilenc képviselőjével való találkozás és eszmecsere, valamint a vásár keretében rendezett 20. erdészeti és faipari symposium nyújtott annyi hasznos látványt, ismeretet és tapasztalatot, amiért érdemes volt Budapestről Klagenfurtba utazni. E gazdag tartalmú rendezvénynek néhány fontos témáját szeretném ismertetni, amelyek feltehetően hasznosak lehetnek a magyar erdészet és faipar szakemberei részére is.

A gépek, eszközök, termékek

A kiállított erdészeti gépek között a *motorfűrészek* a korábnál mérsékeltébb vibráció ártalom, az üzemanyag-fogyasztás és a súlycsökkentés területén mutattak előrehaladást. Egyre több „kis gép” jelent meg a *közelítés, rakodás és szállítás* területén. Számunkra a legtöbbet ígérnek a mini láncfalpas vonszolók, bár áruk még túl magas. Hiányoltam a ló újraértékelését. Ugyanakkor az erdő faállományát és talaját kímélő gépek alkalmazásának az ismételt kihangsúlyozását örömmel tapasztaltam. Jó példát mutatott erre többek között a „Schwedenmaschinen” cég kiállítása. Úgy tűnt, hogy a mindet tudó többcélú fakitermelő nagy gépek hátterbe szorultak talán méreteik, magas áruk és remélhetőleg az általuk okozott erdei károk miatt is.

Az *erdőművelés* területén jól alkalmazható „famászó” szerkezetek között volt egy ötletes megoldás, amely lehetővé teszi az ágmentes törzsrészen a fa koronájába való gyors és biztonságos feljutást. Az ágnyeső berendezések, különböző fűrészek kínálata azt igazolta, hogy az ágnyesés más európai országokban jobban felkarolt értéknövelő munka mint nálunk. A *burkolt gyökerű* csemetertermelésre több jó példa is ráirányította a figyelmet. A szombathelyi FALCO kiállított bejagyertyános csemetétjét is örömmel láttam, mert itt is igazolódott, hogy ez a magyar erdészet világszínvonalú terméke. A *csemeteültető* gépek és eszközök praktikus voltát több kiállító igazolta rámutatva arra, hogy a legdrágább „szuper” gépeken kívül is vannak még olcsó és jó megoldások. Az *erdőnevelés*, úgy tűnt, hogy növekvő szerepet kapott, amelynek a biológiai céljain túl itt inkább a vékonyfahasznosítás újabb lehetőségeinek a megteremtését is tapasztalni lehetett. A papír-, rost-, forgács- és egyéb vékonyfa-feldolgozás, továbbá a korszerű fatüzelő berendezések tették teljessé a megtermelt fa teljes hasznosítására irányuló törekvéseket. Az előtérkázánok, kérgezőgépek, brikettáló gépek sora mutatott újabb megoldásokat.

A *faipari, fajfeldolgozó gépeket* csarnokonként rendszerezve kínálták a különböző gécek. A fűrészipar, az asztalos- és bútoripar, az építőipar egyaránt talált itt korszerű gépet és eszközt, ha meg tudta fizetni magas árukat. Általánossá vált a jó anyagihasználást, a pontosságot szolgáló számítógépes-programvezérlés. Néhány gomb megnyomása után működésbe lépő faipari gépek a program szerint olyan művészi színvonalú nyílászárók, bútoralkatrészek gyártására képesek, amelyek kevés emberi munkával talán a legtöbbet képesek nyújtani. Ezek bemutatása külön beszámolóit igényelne.

A *számítógépek* nemcsak a faipar, hanem úgyszólván az egész vásár területén hangsúlyozott szerepet kaptak. Erdészek számára főleg az osztrák *erdőrendezés* programjai voltak hasznosak, bár ezen a téren a magyar erdészetnek is lett volna itt hasznos mondanivalója. Az erdőleltározás pontossága növekedett, az erdők fakészlete, és a kitermelhető mennyiség területein Ausztriában is vannak olyan változások mint nálunk, amelyet itthon sokan vitatnak.

A *különböző eszközök* kiállított sokaságában főleg a famérő eszközök és műszerek együttese nyújtott jó áttekintést a dendrometria területén elért haladásról. Amíg örvendünk a különböző egyszerű fahasználati eszközök hazai gyártását illető kezdeményezéseknek, addig ezt az erdőrendezési eszközökről korántsem mondhatjuk el. Pedig a legegyszerűbbnek tartott átlalót is számottevően korszerűsítették.

A *különböző faipari termékek* között az asztalos- és a bútoripar vonultatta fel a legtöbbet és a legszebbet. Ki kell emelni a fa és az egyéb anyagok kombinációját, amely a terméket nemcsak korszerűbbé, hanem szebbé és melegebbé is teszi. Főleg a bútoripar jelentkezett ilyenekkel. Új és szokatlan formákat ötvöztek az egyszerűséggel a nagyobb kényelem szolgálatában. Itt láthattuk a magyar fűz bútortokat is. Ízléses kerti, rusztikus bútorokkal szerepelt a „FALCO” Fakombinát és jó benyomást keltett a LIGNIMPEX-nek az ERDÉRT-tel együtt alakított kiállítási része is.

A *faházak* sokasága azt mutatta, hogy irántuk változatlanul nagy az érdeklődés. Néhány közülük már a túldíszített szintet is eléri, bár az erkély, a lépcső és az ablakmegoldások, valamint a belső berendezések elsősorban a jó ízlés fejlődését igazolják. A faházépítéssel együtt fejlődtek a szigetelési, favédelmi, színezési eljárások is. A sok-sok fatermék a faházakkal együtt bizonyította a fa növekvő szerepét és igazán meleg emberi közelségét a betonrengetegekkel beépített világunkban.

A szaklapok szerkesztőinek találkozója

A vásár megnyitása előtt egy nappal kezdődött, majd a hivatalos programba kapcsolódott ez a hagyományos európai összejövetel, amelyen 39 szerkesztő vett részt Kelet-, Nyugat-, Észak- és Dél-Európa számos országából. Az volt a tapasztalat, hogy a szakajtó szerepe tovább nőtt kontinensünkön, bár többen küzdenek a miénkhez hasonló anyagi gondokkal, amelyeket számosan állami erdészeti vagy faipari támogatás útján oldanak meg. Úgy tűnt, hogy Európában „Az ERDŐ” szerkesztőségének van a megjelent lapszámhoz és terjedelemhez viszonyított legkisebb létszáma, nem is beszélve az anyagi elismerés mértékéről. A legtöbb lapnak főállású szerkesztő gárdája van. Talán a legnagyobb közülük az NSZK-ban megjelenő „Holz-Zentralblatt”, amelynek a közreadott 105. számában örömmel olvastunk tudósítást a FALCO-ról és a Nagyikunsági EFAG (Szolnok) faipari tevékenységéről.

A tájékoztatás súlyát elsősorban az erdészeti és a faipari fejlesztések alkotják. A tudományos eredmények és a gyakorlati tapasztalatok mellett kiemelt helyet kap legtöbb helyen a „FAPIAC”, az ökonómia, a faarak feletti vita. Az erdőpusztulás változatlanul téma, bár kevesebb cikk jelenik meg a korábbiaknál. Az olvasottságot a szakember alapvető jellemvonásának tekintik. Ez is követelmény!

A vásár második napján zsűfoglalásig megtöltötték a szakemberek a közel ötszáz főt befogadó konferenciatermet, mert itt rendezték meg az erdészeti szimpóziumot. Az osztrákok között sok volt a külföldi ismerős, de magyarral itt nem találkoztam. A tanácskozás témája:

Erdőgazdaság: új utak — nagyobb hozamok

volt. E. PLATTNER, az osztrák erdészet vezetője elnöki megnyitójában kiemelte azt a komplexitást, amely az erdőgazdálkodás új útjait kell, hogy jellemezze. Ebben az ökológiai tényezők jelentik az alapot, a többoldalú cél ökonomiai szempontból kedvező eléréséhez. Az új utak az eddigieknél kedvezőbb gazdasági eredményhez kell vezessenek. Ausztria gazdaságát az emelkedő színvonal, a nagyobb termelés, valamint a folyamatok fejlesztés jellemzi. Ebben a népgazdaságban kiemelt a jelentősége az erdőknek, a fának. Az erdők egyharmada károsított, bár egészségi állapotuk javulóban van.

Az első előadás címe: „Erdőgazdálkodás csak a fák árnyékában?” — volt.

A második előadás címe is sokat ígért: „... nem az erdőből egyedül!”.

A két előadást élénk vita követte és elnöki összefoglaló zárta. Kiemelt mondanivalójuk tömondatos összefoglalása:

- Az erdőgazdálkodásnak ki kell terjednie a lehetséges gazdasági területekre, amelyekkel összefügg. Ki kell lépni a fák árnyékából és teljesíteni a sokcélúság bővülő követelményeit a biológiai tényezőkre alapozva nyereségesen.
- A vertikális és horizontális integrációt komplex módon kell megvalósítani üzemi, vidéki és országos szinten egyaránt az adottságok figyelembevételével.
- Magasabb értéktermelést kell elérni az eddigieknél, valamennyi területen, különösen áll ez a megtermelt fa feldolgozására.
- Több rizikót kell vállalni a nagyobb jövedelem érdekében, amelynek során a kreativitás és az innováció szerepét növelni kell.
- Új utakat kell találni, termékskálát bővíteni és a piaci helyzet szerint több lábon kell állni a biztonságosabb gazdasági eredmények érdekében.
- A választott új utakat először alaposan elemezni kell, majd ezt követően céltudatosan megvalósítani. Mindehhez a gyakorlat fogjon össze a kutatással és oktatással.

Befejezésül, célszerű kiemelni a klágenfurti vásárnak az erdészet és a faipar fejlesztésében betöltött szerepét, amely túlnő Ausztria határain. Egyre több a magyar látogatók száma is, amely örömdetes. Célszerű lenne a jövőben az érkező csoportok vezetését kellő nyelvtudású kollégákra bízni, akik tájékozottságukkal még tovább növelhetik a vásárlátogatás hasznát. A jól sikerült 1989. évi vásárt 1990. szeptember 12—16. között követi a harminckilencedik.

Dr. Solymos Rezső

AZ ERDŐK SZOLGÁLTATÁSAINAK ÉRTÉKELÉSÉRŐL

Az Osztrák Erdészeti Egyesület 1989. évi közgyűlésének programjában szerepelt többek között a jóléti hatásoknak értékelése is. A téma előadójának — *Dipl. Ing. H. Habersatter* Admont-i apátsági erdőigazgatójának — előadását az ÖFZ 1989. 8. számában közölték. Az előadó panaszkodik ebben, hogy az ausztriai erdőgazdaság az ország bruttó nemzeti termelésének mindössze 0,55%-át teszi ki annak ellenére, hogy például az idegenforgalom az ország egyik legjelentősebb termelési ágazata, s ennek legnagyobb vonzerejét éppen az országnak 46%-os erdőszűksége jelenti. Ezen túlmenően az erdőterületnek 19,2%-a a hegyvidéken életfontosságú védelmi feladatot lát el. Csupán a tiszta és egészséges vízminőség, de még a levegő javítása terén is olyan értékű szolgálatot tesz, amely legalább is egyenértékűnek vehető a csatornázás és személtelhelyezés költségeivel.

A társadalom mindezt az erdőtől természetszerűleg, teljesen ingyenesen várja el. Teljességgel helytelen ezeket a szolgáltatásokat a rendszeres erdőgazdálkodás farvizében önként meglévőnek feltételezni. Ezek biztosítását a természethez közelálló, gondos erdőgazdálkodásban a fatermeléssel *kapcsolt termelési tevékenységnek* kellene tekinteni, mert tekintélyes mértékű különráfordításokkal, korlátozásokkal és jövedelemcsökkentéssel járnak, s mindez a jövőben még csak fokozódhat.

Az ellentételezés módja Ausztriában még teljesen tisztázatlan. Nehézséget okoz ebben a szolgáltató és a szolgálatot igénybe vevő, élvező közvetlen kapcsolatának hiánya — ami például a víz és szemét esetében fennáll —, s így csupán valamilyen áttételes térítés jöhetne szóba. Az ilyen azonban menten adózás jellegűnek minősülne, annak minden hátrányos visszahatásával. Az erdőgazdaságnak — az előadó szerint — mindezek ellenére sem szabad a jelenlegi „karitatív” szerepével megalkudnia és közös fejlődésre hív fel minden érdekeltet valamilyen megváltó gondolat kipattintására.

A megoldást tekintve rámutat a szomszédos és hasonló természeti adottságokkal rendelkező Svájcban az új erdőtörvényük előkészítése során zajlott vitára. Ebben az erdő védelmi és üdülési hatásainak piacgazdasági értékeléséről és megfizetéséről is szó volt. A vita előterében a svájci erdészeti egyesület előterjesztése állt, amely ezeknek a szolgáltatásoknak a pénzben kifejezett értékét országosan a társadalmi össztermék 2%-ában határozta meg. Ez átszámítva 30 000 S/ha-nak felel meg (osztrák pénzben). Ennek 90%-a a magashegységi viszonyokat tekintve a védelmi funkciót illeti meg és 10% az üdülést. Az új erdőtörvény-tervezetük ezen belül rendelkezésekre tesz javaslatot olyan vonatkozásban, hogy az egyes szolgáltatásokat nagymértékű változatosságuk figyelembevételével miként kell piacgazdasági termékként kezelni. Ilyenformán az eddig szabad környezeti javak — mint például a levegő is — nem vehetők ezentúl korlátlanul és minden ellenszolgáltatás nélkül igénybe — az erdő és közösség számlájára.

Az itt olvasottakat a viszonyainkra át kell értékelnünk. A nemzeti termelésben való — odaát — rendkívül alacsonynak tűnő részesedést a fatermelésnek és -feldolgozásnak Ausztriában szigorú elhatárolása magyarázza. Ott az erdőgazdasági termelés az erdei választékkal fejeződik be. Az erdő egyéb szolgáltatásai között a magas hegyvidéken első helyre természetesen a védelmi került. Ennek jelentőségét a lakosság széles rétege magától értetődően ismeri el, hiszen számos hólavina, kőgörgeteg, sziklaomlás hírére hallja, tapasztalja nap mint nap. Ez magyarázza pl. Svájcban a rendkívüli nagyságú értékelését. Az ilyen arányú védekezésnek közpénzekből finanszírozását aránylag könnyen elviselik még. Nekünk ilyen irányú ellenszolgáltatásra igényünk alig lehet. Se lavinánk, se görgöttegeink, sziklaomlásaink nincsenek.

Az üdülési hatás értékelésével és elismerésével már ők is zavarban vannak, ez láthatóan egyebütt is így van. Az erdőben való járás-kelést annak ellenére, hogy az erdőbirtokok egyéni tulajdonban vannak, csak rendkívüli esetekben korlátozzák. Csupán a táborozást kötik a tulajdonosok engedélyéhez. Az erdő — fatermesztés szempontjából helyes erdőgazdálkodás esetén — az ilyen funkciót minden egyéb ráfordítás nélkül, magától ellátja. Nem lehet ezért indokolt ennek ellenértékét általában megkívánni. Más a helyzet esetleg felmerülő különböző óhajok teljesítésekor. Ezek azonban nem általában, hanem mindig helyileg, jellegileg határozott körvonalakban, meghatározott helyről származnak, költségeik kalkulálhatóak, ellentételezésük szilárd alapon nyugodhat. Ezt természetesen meg is kell követelni.

Így javaslom ezt az erdőérték-számításban is érvényesíteni és az új erdőtervényben majd szentesíteni.

Jérôme René